

KSIĘGA STADNA KONI PEŁNEJ KRWI ANGIELSKIEJ

Program hodowlany

(zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/1012 z dnia 8 czerwca 2016 r.)

I. Wprowadzenie i rys historyczny

Rasa koni pełnej krwi angielskiej powstała w Wielkiej Brytanii pod kątem wyścigowym w okresie od połowy XVII do końca XVIII wieku w efekcie długotrwałego krzyżowania wypierającego, małe konie zwane galloway były krzyżowane z końmi wschodnimi i arabskimi: tureckimi, turkmeńskimi, perskimi, afrykańskimi końmi berberyjskimi; europejskimi: fryzyjskimi, hiszpańskimi i neapolitańskimi. Jest to pogląd dominujący, choć są autorytety, które będąc odmiennego zdania twierdzą, iż rasa ta pochodzi wyłącznie od klaczy orientalnych i czterech ogierów z Orientu.

Kolejnymi czynnikami rozwoju i ukształtowania się tej rasy były doskonałe warunki klimatyczno – przyrodnicze na Wyspach Brytyjskich, zapewniające intensywny wychów oraz urządzone przez stulecia wyścigi, zapewniające selekcję osobników najdzielniejszych używanych w hodowli, dążąc do wytworzenia konia możliwie najszybszego.

Decydującą rolę w kształtowaniu rasy odegrały klacze elitarne ze stadnin królewskich, tzw. *royal mares* (ok. 50 szt.), które zapoczątkowały linie żeńskie oraz 3 ogiery orientalne: Byerley Turk, Darley Arabian i Godolphin Arabian.

Od czasów Karola II do połowy XVIII w. do gonitw, które odbywały się na długich dystansach, używano koni starszych (powyżej 6 lat pod wagą 76 kg). Od 1728 r. zaczęto skracać dystanse i obniżać wiek ścigających się koni (obniżając wagę, pod jaką się ścigały) i tak w 1728 r. dopuszczono konie 4-letnie, od 1763 r. – trzyletnie i od 1773 r. – dwuletnie.

Z końca XVIII wieku pochodzą najważniejsze gonitwy selekcyjne, tzw. klasyczne, które dziś odbywają się w wielu krajach (w tym w Polsce) na podobnych dystansach:

- od 1776 r. – St. Leger dla trzyletnich ogierów i klaczy na dystansie ok. 3000 m,
- od 1779 r. – Oaks dla trzyletnich klaczy na dystansie ok. 2400 m,
- od 1780 r. – Derby – najważniejsza gonitwa dla trzyletnich ogierów i klaczy na dystansie ok. 2400 m.

Ponadto dla celów selekcyjnych odbywają się gonitwy imienne z podziałem na krótkodystansowe (1000 – 1600 m), średniodystansowe (1700 – 2200 m), dystansowe (2400 – 2600 m) oraz długodystansowe (ponad 2800 m).

Istotną rolę w doskonaleniu rasy odegrały kalendarze wyścigowe, które rejestrują wszystkie oficjalne wyścigi.

Ostateczne ustalenie tej rasy nastąpiło w 1793 r., po wydaniu drukiem I tomu Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi – „The General Stud Book”. Autor zamieścił pod matkami ich prychówek i księga została „zamknięta”. Od tego momentu za przedstawiciela rasy, uprawnionego do zapisu w Księgach Stadnych był uważany tylko koń, którego przodkowie ze strony ojca, jak i matki mogli się doprowadzić do ogierów i klaczy zapisanych w I tomie „The General Stud Book”.

W 1948 r. przepisy uległy modyfikacji, w której wyniku koń zgłoszony do przyjęcia do księgi musi mieć następujące kwalifikacje:

- rodowód we wszystkich pozycjach powinien doprowadzić do koni wpisanych od poprzednich tomów Księgi
- musi mieć udowodnione pochodzenie od koni pełnej krwi, co najmniej w 8 lub 9 pokoleniach, w okresie nie krótszym niż 100 lat i wykazywać dzielność wyścigową bezpośrednich przodków, jako gwarancję czystości krwi.

W Polsce hodowla koni pełnej krwi datuje się od początku XIX w., a jej rozwój od zorganizowania wyścigów konnych i założenia towarzystw wyścigowych: w Poznaniu w 1839 r., w Warszawie w 1841 r. i we Lwowie w 1843 r. Rozwój tej hodowli przed I wojną światową był dynamiczny, powołano między innymi oddział tej rasy w Stadninie Państwowej w Janowie Podlaskim oraz funkcjonowało kilkanaście stadnin prywatnych, odnoszących sukcesy wyścigowe w kraju oraz na torach Austro – Węgier, Niemiec i Rosji.

Okres międzywojenny to odrodzenie się hodowli po zniszczeniach wojennych – przeniesiona została stadnina pełnej krwi z Janowa Podlaskiego do SK Kozienice, działały także doskonałe hodowle prywatne.

Druga wojna światowa niemal unicestwiła hodowlę koni pełnej krwi w Polsce. Dzięki zaangażowaniu i kwalifikacjom polskich hodowców udało się stosunkowo szybko ją odbudować. Powstały państwowe stadniny, a

w latach 90-tych zaczęła rozwijać się hodowla prywatna. Konie tej rasy uczestniczą w wyścigach w Polsce i zagranicą.

W 1996 r. Polska Księga Stadna Koni Pełnej Krwi Angielskiej (w międzynarodowym skrócie PSB – *Polish Stud Book*) została zweryfikowana i weszła na listę ksiąg uznanych przez *International Stud Book Committee* (Międzynarodową Komisję Ksiąg Stadnych), co umożliwia koniom pełnej krwi angielskiej wyhodowanym w Polsce uczestniczenie w wyścigach dla tej rasy zagranicą oraz w programach hodowlanych tej rasy w innych krajach.

Polska Księga Stadna Koni Pełnej Krwi Angielskiej jest członkiem *International Stud Book Committee* (ISBC - Międzynarodowej Komisji Ksiąg Stadnych) oraz *European and African Stud Book Committee* (EASBC – Europejskiej i Afrykańskiej Komisji Ksiąg Stadnych). Jest również sygnatariuszem stosownych paragrafów zawartych w *International Agreement on Breeding, Racing and Wagering* (IABRW – Międzynarodowym Porozumieniu dot. Hodowli, Wyścigów i Zakładów Wzajemnych) dotyczących kwestii hodowlanych: 3B (*Clearances for horses breeding purposes BCN* – zaświadczenie na potrzeby hodowlane), 3C (*General Notification of Movement GNM* – ogólne zaświadczenie na potrzeby przemieszczania się konia), 3D (*Permanent Exportation* – stały eksport), 4 (*Use of a Suffix Showing the Country of Foaling* - zastosowanie suffixu wskazującego na kraj urodzenia), 12 (*Definition of a Thoroughbred* – definicja konia pełnej krwi angielskiej), 13 (*Register of Non-thoroughbred Horses* – rejestr koni nie pełnej krwi angielskiej), 14 (*Registration of Name* – rejestracja imienia) oraz 15 (*Identification of horses* – identyfikacja koni).

Polska Księga Stadna Koni Pełnej Krwi Angielskiej wykazuje pełną zgodność z wymogami zawartymi w *Requirements and Guidelines for Gaining and Maintaining Approval as a Thoroughbred Stud Book* (Wymogi i wskazania dotyczące uzyskania i utrzymania statusu uznanej księgi pełnej krwi angielskiej).

II. Cel programu hodowlanego

Celem hodowli koni pełnej krwi angielskiej jest doskonalenie rasy w kierunku uzyskania osobników charakteryzujących się odpowiednim stopniem dzielności w zakresie szybkości, wytrzymałości i zdrowia, jak również zdolności skokowej, przydatności dla sportu wyścigowego, jeździeckiego i rekreacji.

III. Nazwa rasy, szczegółowa charakterystyka i wzorzec rasy

Nazwa rasy: koń rasy pełnej krwi angielskiej

Koń pełnej krwi angielskiej to koń, który jest wpisany do księgi stadnej koni pełnej krwi w kraju swojego urodzenia, a księga ta znajdowała się na liście ksiąg uznanych przez *International Stud Book Committee* (Międzynarodową Komisję Ksiąg Stadnych) w momencie wpisywania do niej takiego konia.

Rasę koni pełnej krwi angielskiej oznacza się symbolem XX. Selekcja koni pełnej krwi jest prowadzona głównie w kierunku dzielności wyścigowej, bez dążenia do jednolitego typu.

Typowe konie tej rasy odznaczają się głową umiarkowanej wielkości, suchą o profilu prostym; oczy wyraziste średniej wielkości. Szyja długa, prosta, dobrze umięśniona, nie gruba. Kłęb wydatny i długi. Grzbiet prosty, raczej krótki. Łędźwie krótkie, szerokie, elastyczne. Zad długi, skośny, umięśniony. Klatka piersiowa głęboka i długa o skośnej łopatce. Doskonale zarysowane, szerokie i suche stawy. Kopyto o doskonałym rogu. Pokrywa szorstka krótka, połyskliwa. Grzywa i ogon niezbyt obfite. Maść przeważnie gniada i kasztanowata, rzadziej skarogniada, siwa i kara. Wymiary najczęściej: w kłębie 158 – 168 cm, obwód klatki piersiowej 170 – 190 cm, obwód nadpęcia 19 – 21 cm.

Cechami pokroju koni pełnej krwi są:

- pewna długość i płaskość ozebrowania
- długość linii
- suchość i szlachetność

Cechami charakterystycznymi tej rasy są:

- wczesność dojrzwania
- możliwość uzyskania wielkich szybkości w cwale i zdolność regeneracji (przyspieszenia) po ciężkim wysiłku w czasie wyścigu (poniżej 1 minuty na 1 km).

IV. Obszar geograficzny, na którym realizowany będzie program hodowlany

Program hodowlany dla rasy koni pełnej krwi angielskiej realizowany jest na terytorium całej Polski.

V. Sposób identyfikacji zwierząt oraz warunki wpisu do księgi hodowlanej

Do celów wpisu do księgi hodowlanej, źrebię musi zostać zidentyfikowane zgodnie z obowiązującymi przepisami Unii Europejskiej i przepisami krajowymi w zakresie identyfikacji koniowatych.

Koń jest identyfikowany jako „źrebię przed odłączeniem od matki” przez upoważnionego przez prowadzącego PSB lekarza weterynarii, który dokonuje opisu graficznego źrebięcia, pobiera materiał biologiczny do testu DNA oraz wszczepia transponder (czip), składający się z 15 znaków i zaczynający od cyfr "616" oraz zgodny ze standardem ISO 11784. Każde źrebię pełnej krwi angielskiej urodzone w Polsce otrzymuje unikatowy numer przyżyciowy UELN składający się z 15 znaków, zaczynający od "616POL" i kończący na literę „T”.

W celu wpisu do księgi hodowlanej koń powinien zostać zgłoszony do prowadzącego Polską Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej (do Redakcji PSB) przez właściciela klaczy (matki) w momencie wyźrebiecia na druku "Zgłoszenie klaczy stadnej i przychówku", najpóźniej w terminie do dnia 31 grudnia roku, w którym się urodził. Do druku musi być załączony opis graficzny źrebięcia dokonany przez upoważnionego lekarza weterynarii oraz potwierdzenie wszczepienia transpondera (czipa) wraz z jego numerem.

Bez uszczerbku dla praw i obowiązków hodowcy określonych w rozporządzeniu (UE) 2016/1012 za hodowcę konia dla celu uznania dorobku w zakresie hodowli uznaje się osobę będącą właścicielem klaczy (matki) w momencie wyźrebiecia.

Właściciel konia jest zobowiązany do złożenia wniosku o wydanie dokumentu identyfikacyjnego (paszportu) nie później niż w terminie do 3 miesięcy od urodzenia źrebięcia.

Badanie DNA materiału biologicznego źrebięcia przeprowadzane jest przez laboratorium autoryzowane przez International Society for Animal Blood Group Research (I.S.A.B.G.R.) i wskazane przez prowadzącego księgę. Laboratorium to przesyła wynik weryfikacji pochodzenia źrebięcia do prowadzącego Polską Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej. Właścicielem próbek pobranego materiału biologicznego pozostaje prowadzący ww. Księgę.

VI. Polska Księga Stadna Koni Pełnej Krwi Angielskiej

Dla koni pełnej krwi angielskiej prowadzi się wyłącznie sekcję główną księgi hodowlanej, która jest księgą zamkniętą. Jest ona księgą uznaną przez International Stud Book Committee (Międzynarodowy Komitet Ksiąg Stadnych), co umożliwia udział koni pełnej krwi angielskiej wyhodowanych w Polsce w wyścigach dla tej rasy zagranicą oraz w programach hodowlanych tej rasy w innych krajach.

Do sekcji głównej księgi hodowlanej wpisuje się zwierzęta spełniające wymagania określone w rozdziale I części I Załącznika II do Rozporządzenia 2016/1012.

Informacje o koniach są wpisywane do dodatków do tomu księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej.

W księdze rejestruje się informacje o:

- klaczach stadnych, wynikach stanówek z roku ubiegłego (w tym przychówek), pokryciach w danym roku,
- przychówku według ojców,
- koniach przywiezionych na terytorium Polski z państw UE oraz z państw trzecich,
- ogierach stadnych dzierzawionych,
- koniach eksportowanych,
- trzebieniach,
- koniach, które padły lub zostały zgładzone,
- klaczach stadnych według właścicieli.

VII. Wymogi wpisu do księgi hodowlanej

Do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej wpisuje się źrebięta urodzone na terytorium Polski, pod warunkiem że:

- a) pochodzą od rodziców wpisanych do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej lub innej księgi uznanej przez ISBC i prowadzonej przez podmiot uznany przez właściwy organ państwa członkowskiego UE lub podmiot zajmujący się hodowlą w państwie trzecim znajdującym się w wykazie Komisji Europejskiej;
- b) posiadają rodowód ustalony zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym programie hodowlanym;
- c) zostały zidentyfikowane zgodnie z prawem Unii dotyczącym zdrowia zwierząt odnoszącym się do identyfikacji i rejestracji koniowatych oraz zasadami określonymi w [pkt V] programie hodowlanym.

Każde źrebię pełnej krwi angielskiej urodzone w Polsce musi mieć nadane imię zatwierdzone przez Polską Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej przed pobraniem materiału biologicznego do testu DNA zgodnie z poniższymi zasadami:

- imiona źrebiąt muszą się zaczynać na tę samą literę, na którą rozpoczyna się imię matki
- nie mogą zawierać więcej niż 18 znaków graficznych (włącznie ze spacjami)
- nie mogą być nazwiskami osób publicznych, nazwami firm itp. (chyba że właściciel uzyska osobistą zgodę tych osób, ich spadkobierców, firm itp.)
- nie mogą być imionami zasłużonych reproduktorów lub matek stadnych
- nie mogą być oznaczone numerycznie lub inaczej niż przy pomocy liter
- nie mogą mieć dodanych pojedynczych liter lub cyfr
- nie mogą mieć znaczenia powszechnie uważanego za niecenzuralne lub obraźliwe
- w przypadku ogierów używanych w hodowli imię nie może powtarzać się wcześniej niż po upływie 15 lat od ostatniego roku użytkowania ogiera lub po 35 latach od jego urodzenia (w zależności które wystąpiło wcześniej)
- w przypadku klaczy imię nie może powtarzać się wcześniej niż po upływie 10 lat od ostatniego roku, w którym urodziła źrebię lub 25 lat od urodzenia klaczy (w zależności które wystąpiło wcześniej)
- w przypadku innych koni imię nie może się powtarzać wcześniej niż 5 lat od padnięcia lub 15 lat od daty urodzenia osobnika.

Do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej wpisuje się konie wprowadzone na terytorium Polski z państw, których księga uznana jest przez ISBC, pod warunkiem, że:

- a) posiadają rodowód ustalony zgodnie z zasadami określonymi w niniejszym programie hodowlanym;
- b) pochodzą od rodziców wpisanych do sekcji głównej księgi hodowlanej koni pełnej krwi angielskiej uznanej przez ISBC i prowadzonej przez podmiot uznany przez właściwy organ państwa członkowskiego UE lub podmiot zajmujący się hodowlą w państwie trzecim znajdującym się w wykazie Komisji Europejskiej;
- c) zostały zidentyfikowane zgodnie z prawem Unii dotyczącym zdrowia zwierząt odnoszącym się do identyfikacji i rejestracji koniowatych;
- d) zwierzęciu pochodzącemu z terytorium państw UE lub podmiotu zajmującego się hodowlą w państwie trzecim znajdującym się w wykazie Komisji Europejskiej towarzyszy świadectwo zootechniczne (umieszczone w unikalnym dożywotnym dokumencie identyfikacyjnym zwierząt z rodziny koniowatych na zasadzie odstępstwa od wymogów dotyczących formatu świadectw zootechnicznych wydawanych dla zwierząt hodowlanych czystorasowych z rodziny koniowatych zgodnie z art. 32 rozporządzenia (UE) 2016/2012);
- e) właściciel zgłosił konia do Redakcji Ksiąg Stadnych do wpisania do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej;
- f) zostaną przesłane odpowiednie dokumenty (świadectwo eksportowe) z księgi koni pełnej krwi angielskiej danego kraju;
- g) wykonany w Polsce opis graficzny i otrzymany wynik badań DNA są zweryfikowane z przesłanym świadectwem eksportowym i świadectwem zootechnicznym (umieszczone w unikalnym dożywotnym dokumencie identyfikacyjnym zwierząt z rodziny koniowatych na zasadzie odstępstwa od wymogów dotyczących formatu świadectw zootechnicznych wydawanych dla zwierząt hodowlanych czystorasowych z rodziny koniowatych zgodnie z art. 32 rozporządzenia (UE) 2016/2012);
- h) w przypadku klaczy źrebnych sprowadzonych z państw UE lub państw trzecich, oprócz wymienionych wyżej dokumentów, musi być załączone świadectwo pokrycia, a z księgi danego kraju zostaje przesłany certyfikat badania DNA ogiera, którym klacz została pokryta.

VIII. Rozród koni rasy pełnej krwi angielskiej

Jedyną dopuszczalną metodą rozrodu w hodowli koni pełnej krwi angielskiej jest krycie naturalne. Nie dopuszcza się sztucznej inseminacji, transplantacji zarodków, klonowania, ani jakiegokolwiek zmiany (modyfikacji) odziedziczonego przez konia pełnej krwi angielskiej genomu, dokonanej przed jego rejestracją lub już po jego zarejestrowaniu, zarówno podczas zapłodnienia, ciąży, jak również w okresie jego całego życia.

Ograniczenia w rozrodzie koni pełnej krwi angielskiej wprowadzone na podstawie art. 21 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2016/1012.

Na zasadzie odstępstwa, o którym w mowa w art. 21 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2016/1012 krycie naturalne w rozrodzie koni pełnej krwi angielskiej dopuszcza się pod warunkiem zgłoszenia przez właściciela klaczy (matki) w roku poprzedzającym urodzenie źrebięcia (deklaracja pochodzenia) stanowiącemu ogierem, który uzyskał zgodę na krycie wydane przez prowadzącego Polską Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej – zgoda dotyczy ogierów stanowiących w Polsce. Oryginał świadectwa pokrycia (odcinek A) powinien być złożony wraz z drukiem „Zgłoszenie klaczy stadnej i przychówku” najpóźniej do 31 grudnia roku poprzedzającego urodzenie źrebięcia.

Zgoda na krycie danym ogierem obowiązuje wyłącznie w obrębie rasy koni pełnej krwi angielskiej w sezonie hodowlanym, w którym właściciel ogiera wystąpił o zgodę.

Ogierzy mogą być używane do rozrodu w okresie od 10 lutego do 31 lipca.

Warunkiem użycia ogiera pełnej krwi w programie hodowlanym tej rasy jest ukończenie przez niego dwóch lat.

Przed pierwszym dopuszczeniem do rozrodu naturalnego ogier powinien być ponownie zidentyfikowany.

Jeśli hodowca zdecyduje o użyciu w programie hodowlanym ogiera pełnej krwi angielskiej stacjonującego w innym kraju i wpisanego do uznanej księgi stadnej tego kraju, zwraca się do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi o wystawienie dla klaczy BCN (*Breeding Clearance Notification* – Powiadomienie o czasowym pobycie klaczy w danym kraju w celu pokrycia), który pozwoli jej na czasowy pobyt w kraju stacjonowania ogiera na czas pokrycia.

IX. System ewidencjonowania rodowodów

Informacje dotyczące koni pełnej krwi angielskiej, w tym rodowody, są przechowywane w prowadzonej przez Polski Klub Wyścigów Konnych w elektronicznej bazie danych koni.

X. Cele programu hodowlanego w zakresie selekcji i hodowli

Celem hodowlanym w rasie koni pełnej krwi angielskiej jest doskonalenie rasy w kierunku uzyskania osobników charakteryzujących się odpowiednim stopniem dzielności w zakresie szybkości, wytrzymałości i zdrowia, jak również zdolności skokowej, przydatności dla sportu wyścigowego, jeździeckiego i rekreacji. Selekcja koni pełnej krwi jest prowadzona głównie w kierunku dzielności wyścigowej, bez uwzględniania poprawności pokroju i dążenia do jednolitego typu.

W programie hodowlanym koni pełnej krwi mogą brać udział wyłącznie konie wpisane do ksiąg znajdujących się na liście ksiąg uznanych przez *International Stud Book Committee* (Międzynarodową Komisję Ksiąg Stadnych). Każda klacz i każdy ogier pełnej krwi angielskiej wpisane do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej mogą być użyte w programie hodowlanym tej rasy, bez wymogu stosowania szczególnych zasad selekcji zwierząt lub posiadania określonych cech czy wyników oceny.

XI. Informacje o decyzjach podjętych na podstawie rozporządzenia oraz dopuszczalnych odstępstwach

1. Zadania techniczne związane z realizowanym programem hodowlanym zlecane osobom trzecim:

- a) dokonywanie identyfikacji, tj. opisu graficznego, czipowania, pobieranie materiału biologicznego do badania DNA, przez lekarzy weterynarii upoważnionych przez Redakcję Ksiąg Stadnych i mających podpisaną umowę z PKWK, których lista jest ogłoszona na stronie prowadzącego księgę,
- b) dokonywanie badania DNA przez Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt Polska Akademia Nauk Zakład Immunogenetyki Zwierząt, ul. Postępu 36A, Jastrzębiec, 05-552 Magdalenka, Polska

2. Na podstawie art. 21 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2016/1012 wprowadza się następujące odstępstwa:

- a) W rozrodzie koni pełnej krwi angielskiej nie dopuszcza się sztucznej inseminacji, transplantacji zarodków, klonowania, ani jakiegokolwiek zmiany (modyfikacji) odziedziczonego przez konia pełnej krwi angielskiej genomu, dokonanej przed jego rejestracją lub już po jego zarejestrowaniu, zarówno podczas zapłodnienia, ciąży, jak również w okresie jego całego życia.
- b) Krycie naturalne w rozrodzie koni pełnej krwi angielskiej dopuszcza się pod warunkiem zgłoszenia przez właściciela klaczy (matki) w roku poprzedzającym urodzenie źrebięcia (deklaracja pochodzenia) stanowienie ogierem, który uzyskał zgodę na krycie wydane przez prowadzącego Polską Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej – zgoda dotyczy ogierów stanowiących w Polsce. Oryginał świadectwa pokrycia (odcinek A) powinien być złożony wraz z drukiem „Zgłoszenie klaczy stadnej i przychówku” najpóźniej do 31 grudnia roku poprzedzającego urodzenie źrebięcia.
- c) Zgoda na krycie danym ogierem obowiązuje wyłącznie w obrębie rasy koni pełnej krwi angielskiej w sezonie hodowlanym, w którym właściciel ogiera wystąpił o zgodę.
- d) Ogierzy mogą być używane do rozrodu w okresie od 10 lutego do 31 lipca.
- e) Warunkiem użycia ogiera pełnej krwi w programie hodowlanym tej rasy jest ukończenie przez niego 2 lat.
- f) Przed pierwszym dopuszczeniem do rozrodu naturalnego ogier powinien być ponownie zidentyfikowany.

- g) Jeśli hodowca zdecyduje o użyciu w programie hodowlanym ogiera pełnej krwi angielskiej stacjonującego w innym kraju i wpisanego do uznanej księgi stadnej tego kraju, zwraca się do Polskiej Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi o wystawienie dla klaczy BCN (*Breeding Clearance Notification* – Powiadomienie o czasowym pobycie klaczy w danym kraju w celu pokrycia), który pozwoli jej na czasowy pobyt w kraju stacjonowania ogiera na czas pokrycia.

XII. Ocena wartości użytkowej i ocena genetyczna

Ocena wartości użytkowej odbywa się na podstawie kariery wyścigowej, niemniej nie jest warunkiem wpisu do księgi stadnej lub wcielenia do hodowli. Kariera wyścigowa konia jest oceniana na podstawie sumy wygranych, jakości wygrywanych gonitw, indywidualnego współczynnika powodzenia oraz handikapu.

Wszelkie kwestie związane z wyścigami konnymi w Polsce regulowane są przez akty prawne, z których najważniejszymi są **ustawa o wyścigach konnych** oraz **rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi** w sprawie ustalenia **regulaminu wyścigów konnych** oraz w sprawie szczegółowych **warunków technicznych dla toru wyścigowego**.

Ze względu na miejsce trenowania koni gonitwy dzielimy na **międzynarodowe i gonitwy dla koni trenowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zgłoszonych do wyścigów konnych w danym roku i trenowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie co najmniej miesiąca przed terminem zapisu konia do gonitwy**. Biorąc pod uwagę warunki techniczne, gonitwy można podzielić na: **płaskie** (rozgrywane na bieżni toru wyścigowego, na dystansach 1000-3200m; ranga selekcyjna tych gonitw jest najwyższa), **z płotami** (na dystansach 2400-4200m) oraz **z przeszkodami** (na dystansach od 2600m). Ze względu na zaliczenie koni do poszczególnych grup mamy gonitwy płaskie dla koni: **grupy I, II, III, IV**, gonitwy **pozagrupowe kategorii A i B** (bez ograniczeń lub z ograniczeniami, w szczególności z tytułu płci, wieku lub przynależności do grup) oraz **gonitwy próbne** dla dwuletnich koni. Gonitwy płaskie przeprowadza się **dwoma systemami - grupowym i handikapowym**. W systemie grupowym, w gonitwie uczestniczą konie zakwalifikowane do poszczególnych grup ze względu na osiągnięte wyniki. Z kolei w systemie handikapowym szanse koni są wyrównywane przez zwiększenie lub zmniejszenie wagi noszonej przez konia. Jednocześnie zwycięzca handikapu zostaje przesunięty do grupy bezpośrednio wyższej od tej, w której się znajdował.

Z selekcyjnego punktu widzenia gonitwy rozgrywane systemem grupowym (w tym także tak zwane gonitwy z warunkami albo ograniczeniami) mają wyższą rangę selekcyjną niż handikapy, ponieważ uczestniczące w nich konie biegają pod wagą wieku. Najwyższą wartość mają gonitwy pozagrupowe kategorii A, nieco niższą pozagrupowe kategorii B, a następnie gonitwy I (pierwszej), II (drugiej), III (trzeciej) i wreszcie, w sezonie letnim i jesiennym – IV (czwartej) grupy. Niższą rangę selekcyjną od gonitw płaskich mają gonitwy z płotami i z przeszkodami. Ze względu na pleć konia wyróżniamy gonitwy dla: **ogierów, klaczy, ogierów i klaczy, ogierów i wałachów**, z przewagą gonitw dla **ogierów, klaczy i wałachów**, czyli po prostu dla **konii**. Najważniejsze z selekcyjnego punktu widzenia są gonitwy dla klaczy i ogierów, ponieważ tylko one mogą być później używane do rozrodu i dalszej hodowli. Udział w gonitwach wałachów (na przykład w gonitwach dla koni) i ich sukcesy stanowią jednak ważną informację dla hodowców, pozwalającą ocenić nie tylko wartość użytkową danego wałacha, czy skuteczność danego kojarzenia (ojciec – matka), ale podobnie jak w przypadku wszystkich koni poddawanych próbie dzielności, umożliwiającą ocenę wartości hodowlanej rodziców (ogierów czołowych i klaczy-matek).

Ze względu na wiek konia mamy gonitwy **dla koni jednego wieku i dla koni różnego wieku** (np. dla 3-letnich i starszych koni), czyli tak zwane gonitwy porównawcze. Konie pełnej krwi zaczynają biegać w wieku 2 lat i w pierwszym roku rywalizują w swojej grupie wiekowej, w gonitwach rozgrywanych systemem grupowym (począwszy od II grupy). Najważniejsze gonitwy, w tym pięć gonitw klasycznych - Wiosenna, Rulera (odpowiedniki angielskich 1000 i 2000 Gwinei), Derby, Liry (Oaks) i St.Leger przewidziane są dla koni trzyletnich, z tym, że od 1987 roku St.Leger jest w Polsce gonitwą porównawczą, w której prawo startu oprócz trzyletnich, mają również czteroletnie i starsze ogiery i klacze. W wieku lat trzech konie ścigają się zarówno w grupach, jak i w handikapach, a im bliżej końca sezonu, tym więcej jest gonitw porównawczych, w których trzylatki rywalizują z końmi starszych roczników. Gonitwy porównawcze (dla koni trzyletnich i starszych) służą sprawdzeniu siły rocznika trzylatków na tle bardziej doświadczonych, więc dokładniej już ocenionych, starszych rywali. Konie zawsze niosą w nich wagę wieku, zależną w przypadku trzylatków od dystansu gonitwy i miesiąca jej rozgrywania – waga rośnie wraz ze skracaniem dystansu i z upływem czasu (konie stają się bardziej dojrzałe i wytrzymałe). Dla koni 4-letnich i starszych waga wieku to niezmiennie 60 kg. Klacze w wieku do 6 lat włącznie, z tytułu płci, w zależności od dystansu, niosą kilogram (do 1400m włącznie) bądź dwa kilogramy mniej od ogierów i wałachów.

Ze względu na wagę noszoną przez konia mamy gonitwy **z wagą ustaloną według określonej przepisami skali wag**, a także **z ulgą lub nadwagą w stosunku do wagi określonej w skali wag** oraz **z wagą ustaloną w systemie handikapowym**. Wagą wieku dla dwulatka jest 56 kg (do 31 lipca) i 57 kg (w dalszej części sezonu), z tym że klacze (z racji wcześniejszego dojrzewania) korzystają zawsze tylko z 1 kg ulgi wagi z tytułu płci, natomiast w przypadku koni trzyletnich waga wieku to 59 kg.

Ocena wartości użytkowej koni pełnej krwi angielskiej prowadzona jest z uwzględnieniem płci i wieku zwierząt. Ocenie podlegają wszystkie konie biorące udział w wyścigach. Ocena wartości użytkowej prowadzona jest przez Polski Klub Wyścigów Konnych na podstawie wyników prób dzielności (gonitw) przeprowadzonych na torach wyścigowych w Polsce i w krajach należących do "Międzynarodowego Porozumienia nt. wyścigów konnych i hodowli" - International Federation of Horseracing Authorities. Próbom dzielności na torach wyścigowych mogą być poddawane 2-letnie i starsze konie pełnej krwi angielskiej, biorące udział w gonitwach: płaskich (konie 2-letnie i starsze na dystansach nie krótszych niż 800 metrów), płotowych (konie 3-letnie i starsze na dystansach od 2400 do 4200 metrów), przeszkodowych (konie 4-letnie i starsze na dystansach nie krótszych niż 2600 metrów). Rezultaty gonitw, opracowania statystyczne i handicap, podzielone na sezony wyścigowe obejmujące rok dany kalendarzowy są publikowane w Biuletynie Polskiego Klubu Wyścigów Konnych.

Ocena genetyczna w tej rasie nie jest prowadzona.

XIII. Świadectwa zootechniczne i dokumenty hodowlane

Redakcja Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej jest podmiotem upoważnionym do wystawiania poniższych świadectw i dokumentów hodowlanych:

- świadectwo zootechniczne
- dokument identyfikacyjny (paszport)
- rodowód
- zaświadczenie o wpisie
- świadectwo eksportowe
- zgoda na krycie
- eksportowe świadectwo pokrycia
- BCN (Breeding Clearance Notification)
- GNM (General Notification of Movement)

XIV. Liczebność populacji uczestniczącej w realizacji programu hodowlanego

Obecna populacja koni pełnej krwi w Polsce jest wystarczająca do prowadzenia pracy hodowlanej nad koniem pełnej krwi angielskiej. Stały import materiału hodowlanego z zagranicy także będzie zasilać aktywną populację hodowlaną i wpływać na jej różnorodność genotypową.